

Lesbrief groep 5 & 6

Sportiviteit en respect

Over deze les

Wat heeft u nodig?

- ▶ Digitaal schoolbord
- ▶ Digitale praatplaat 'Sportiviteit en respect'
- ▶ Per leerling een werkblad 'Sportiviteit en respect groep 5-6'
- ▶ De bijlage met omschrijvingen voor korte toneelstukjes
- ▶ Een gele, een rode en een groene kaart. (Knippen uit gekleurd karton. De groene kaart is een driehoek, de gele kaart een vierkant en de rode kaart een cirkel.)

Leerdoelen

Na deze les weten en/of kunnen de leerlingen dat:

- ▶ Sportiviteit en respect belangrijk zijn bij het sporten.
- ▶ Je respect moet hebben voor je medespelers, tegenstanders en de scheidsrechter (het zelfde geldt uiteraard ook voor ouders, teambegeleiders, leerkrachten en klasgenoten).
- ▶ Plezier hebben belangrijker is dan winnen.

5&6

Introductie (5 minuten)

U laat een gele en een rode kaart zien. Vraag de kinderen of iemand weet wat deze kaarten betekenen. Leg uit dat de gele kaart niet in elke sport hetzelfde betekent. Veel kinderen kennen gele en rode kaarten waarschijnlijk wel van het voetbal. Een gele kaart is in die sport een waarschuwing en een rode kaart betekent definitief het veld uit. Ook bij handbal en rugby betekent rood: definitief het veld verlaten. Lang niet bij alle sporten geeft de scheidsrechter een kaart als straf op een overtreding. Er zijn sporten waarbij een tijdstraf geldt: bij bijvoorbeeld basketball, waterpolo en ijshockey mag een speler een tijdje niet meer meedoen. Hij moet dan even op 'het strafbankje' zitten.

Laat nu ook een groene kaart zien. Wie weet bij welke sport een groene kaart hoort en wat die betekent? Bij het hockey hanteert men drie kaarten, namelijk groen (waarschuwing), geel (tijdelijk het veld uit) en rood (definitief het veld uit).

Kern (50 minuten)

De leerlingen kijken klassikaal naar de praatplaat. Daarna maakt elke leerling individueel opdracht 1 op het werkblad. Opdracht 2 bereidt de leerlingen voor op een rollenspel. Het rollenspel spelen ze in groepjes.

Praatplaat (5-10 minuten)

- ▶ Wat zie je op de praatplaat voor sportief gedrag?
- ▶ Wat is niet sportief?
- ▶ Wat is 'shoot'?
- ▶ Heb jij weleens meegemaakt dat iemand niet sportief was bij het sporten, de gymles of op het schoolplein?
- ▶ En heb je weleens meegemaakt dat iemand juist wel sportief was?
- ▶ Moet je ook sportief zijn als je op het schoolplein een spel speelt? Waarom?

5&6

Toelichting op de praatplaat:

De praatplaat bestaat uit één grote foto en een aantal kleinere foto's. De foto's zijn voorbeelden van sportief gedrag en van onsportief gedrag.

Grote foto

Een speler staat op het punt om de bal weg te slaan, op de achtergrond zie je het publiek: Er staan veel ouders langs de lijn. Ouders kunnen nog wel eens heel fanatiek zijn en in hun fanatisme hun kind te veel opjutten of zelfs beledigen of uitschelden. Dat is niet respectvol naar de spelers (kinderen) toe. Ze kunnen ook positief zijn naar de spelers toe, bijvoorbeeld door met ze mee te leven en complimenten te geven. De supporters van beide clubs staan door elkaar. Dat getuigt van respect voor elkaar. Je kunt prima fanatiek supporter zijn van een team, terwijl je normaal om kunt gaan met supporters van het andere team.

Kleinere foto's

Laten zien wat niet mag:

- ▶ *Voet houdt een bal tegen: 'shoot', dat is oneerlijk en mag dus niet, het is ook onsportief. Het gaat uiteraard om expres shoot maken (als je begint met hockeyen is de scheidsrechter niet zo streng). De bal is na het maken van shoot voor de tegenstander. Ook kent men bij hockey de voordeelregel. Als iemand shoot maakt maar het is voor de andere partij gunstiger om door te spelen, dan wordt er gewoon doorgespeeld.*
- ▶ *Duwen van een tegenstander: dit mag natuurlijk niet. Bij hockey mag je elkaar niet aanraken. Hoe zit dat met andere sporten?*

En laten zien wat wel mag:

- ▶ *Aanvoerder geeft scheidsrechter de hand: de aanvoerder laat zien dat hij respect heeft voor de scheidsrechter*
- ▶ *Spelers geven de tegenstander een hand: de spelers tonen hun respect voor elkaar. Je kunt prima je uiterste best doen om te winnen en tegelijkertijd respect hebben voor tegenstander. Tijdens de wedstrijd wil je winnen, na afloop geef je elkaar een hand.*
- ▶ *Beide teams drinken samen limonade in het clubhuis: dat is typisch iets van het hockey, tijdens de wedstrijd ben je tegenstanders, na afloop drink je samen limonade. Het gaat er uiteindelijk niet om dat je wint, maar dat je lekker hebt gespeeld en plezier hebt in je sport.*

5&6

Werkblad

De leerlingen maken opdracht 1 op hun werkblad in tweetallen. Sportief en respectvol zijn de judoka's die elkaar groeten (buiging maken) en de handballers die elkaar een high five geven. Niet sportief en respectvol zijn de hockeyster die de tegenstander aan de haren trekt en de volleyballer die het net omlaag trekt (en het zijn teamgenoot makkelijker maakt om te scoren).

Rollenspel (30-40 minuten)

Opdracht 2 op het werkblad is een rollenspel in groepjes van vier of vijf leerlingen. U deelt de groepjes in of laat de leerlingen groepjes maken. Elk groepje kiest een omschrijving van een situatie uit die ze gaan uitbeelden. De situaties gaan over sportiviteit en respect. De omschrijvingen voor de groepjes vindt u als bijlage bij deze lesbrief. Er zijn negen situaties omschreven, die worden niet allemaal uitgespeeld. Knip de omschrijvingen vooraf uit en laat de kinderen een situatie kiezen. Sommige situaties zijn eerlijk en sportief, andere juist niet. Dat moet in de toneelstukjes terug te zien zijn. Elk toneelstukje mag maximaal twee minuten duren.

De groepjes mogen tien minuten oefenen. Spreid de groepjes eventueel over verschillende ruimtes, zodat ze geen last van elkaar hebben. Laat de groepjes bijvoorbeeld oefenen in uw klaslokaal, op de gang, in het gymlokaal van de kleuters of het handvaardigheidlokaal. Na tien minuten verzamelt u alle groepjes weer bij elkaar. De kinderen laten de toneelstukjes aan elkaar zien. Als een toneelstukje overduidelijk te lang gaat duren, kapt u het af. De kinderen letten bij elkaar op wat ze zien: is het sportief en respectvol of juist niet? Na elk toneelstukje bespreekt u dit na. Herkennen de leerlingen de sportieve en onsportieve situaties? Vraag bij de onsportieve situaties ook aan de leerlingen hoe je het wel sportief kunt oplossen.

Schrijf als herinnering voor de leerlingen op het bord:

Bij de toneelstukjes letten op:

Wat is sportief?

Wat is onsportief?

Hoe kun je het wel sportief oplossen?

Sportieve situaties zijn:

- ▶ Voor en na de wedstrijd de scheidsrechter en de tegenstanders een hand geven
- ▶ Vragen: Hoe was je wedstrijd? Heb je plezier gehad? Waren er weinig overtredingen?
- ▶ Tegenstanders trakteren en/of samen ranja drinken in het clubhuis
- ▶ Positief coachen
- ▶ Complimenten geven aan je teamgenoot
- ▶ Tegenstander na afloop feliciteren met de overwinning en/of bedanken voor het spelen

5&6

van de wedstrijd.

- ▶ Je bij een spel op het schoolplein aan de spelregels houden

Onsportieve situaties zijn:

- ▶ Vragen: Heb je gewonnen? En Met hoeveel?
- ▶ Klagen bij de scheidsrechter
- ▶ Schelden
- ▶ Roepende ouders langs de lijn
- ▶ Vragen: wie is het slechtste van je team/ tegenstander? Of Heb je de tegenstander ook pijn gedaan?
- ▶ Denk ook aan juist/ niet juist omgaan met materialen – stick gooien mag niet etc.
- ▶ Je bij een spel op het schoolplein niet aan de spelregels houden
- ▶ Andere meningen respecteren
- ▶ In de klas anderen afleiden tijdens een toets

Afsluiting (10 minuten)

Bespreek kort opdracht 1 van het werkblad. Vat de les samen en controleer of de leerdoelen gehaald zijn. Snappen de leerlingen dat sportiviteit en respect belangrijk zijn?

Complimenten geven is ook een vorm van respect tonen. We houden daarom nu een complimentenkring. De leerlingen pakken hun stoel op en gaan zitten in de kring. Iedereen verzint een compliment voor het kind naast zich. Een compliment is altijd positief en gaat over het kind zelf. Complimenten zijn bijvoorbeeld: Jij helpt andere kinderen met rekenen, je kan goed voorlezen, je bent aardig want ik mag altijd jouw gum lenen.

5&6

Achtergrondinformatie

Sporten geeft veel plezier. Veel kinderen vinden het leuk om wedstrijden te spelen. Natuurlijk wil je graag een wedstrijd winnen. Maar strijden doe je altijd met respect voor de tegenstander. Zowel vooraf als na afloop geef je elkaar een hand. Bij sommige sporten doen de spelers een yell. In de yell kun je ook aan de tegenstander en de scheidsrechter denken bijv. 1 hoeraatje voor de tegenstander, 1 hoeraatje voor de scheidsrechters en 1 hoeraatje voor onszelf! Het is niet het belangrijkste om te winnen, maar om samen plezier te hebben in je sport. Vraag na een wedstrijd liever: 'Hoe was je wedstrijd?' dan 'Heb je gewonnen?'. Sportief, eerlijk spel, gaat over respect hebben voor elkaar. Ook als iemand anders fouten maakt. De scheidsrechter maakt ook wel eens een fout, ook dan moet je de beslissing accepteren. Het heeft te maken met fatsoen en geldt niet alleen in de sport, maar ook daarbuiten, zoals in de klas, op het schoolplein, op een trapveldje of een basketbalpleintje. Als je met respect sport, wint iedereen. Respect is overigens een mooi voorbeeld van de maatschappelijke functie die sport uitoefent. In deze tijd staat eerlijkheid en respect niet bij iedereen vanzelfsprekend hoog in het vaandel.

We vinden dit terug op allerlei vlakken, van de landelijke (en Europese) politiek tot het spelende kind op straat dat geen ontzag heeft voor de politieagent. Sport kan bijdragen om vervlakking van waarden en normen in de samenleving tegen te gaan. Het onderwijs speelt hierin natuurlijk ook een rol. Binnen de lessen in de klas, bij de gymles en in de pauze op het schoolplein vinden dagelijks meerdere conflicten plaats. Als het goed is, leren de leerlingen dan om ondanks het verschil in inzicht vervolgens toch respectvol met de ander om te gaan. Oftewel: je kunt het best met elkaar oneens zijn, maar daarna praat je het uit, geef je elkaar een hand en heb je weer (een beetje) respect voor elkaar. Veel kinderen vinden dit moeilijk, daarom is het een terugkerende oefening. Op school, bij de sportclub en bij het voetbalveldje om de hoek.

5&6

Bijlage

Omschrijvingen van de situaties die uitgespeeld worden in toneelstukjes

Een paar kinderen uit een team hebben net een volleybalwedstrijd gespeeld. Ze gaan naar huis. Een kind komt thuis en zijn/haar zus vraagt: 'Heb je gewonnen?' en 'Met hoeveel?'. 'Speelde dat meisje met die paardenstaart mee bij de tegenstander? Die is slecht hè?' Kind geeft antwoord.

Moeder vraagt: 'Hoe was je wedstrijd?' Kind geeft antwoord.

Twee teams spelen een hockeywedstrijd. De wedstrijd is afgelopen. De spelers geven elkaar een hand, de verliezers feliciteren de tegenstander met de overwinning. De spelers halen hun spullen op in de kleedkamer. Daarna gaan ze naar het clubhuis. Alle spelers drinken limonade met hun eigen team en met de tegenstander. Eén kind is jarig. Hij trakteert zijn teamgenoten, en ook de tegenstanders.

Een groep kinderen speelt een potje volleybal op het strand. Ze hebben plezier. Er gaat een bal uit. Of was hij toch in? Twee spelers maken hierover ruzie met elkaar, ze schelden elkaar uit. Wat doen de andere spelers van beide teams?

Twee teams spelen een hockeywedstrijd. Een speler houdt een tegenstander vast, maar de scheidsrechter heeft dat niet gezien. De tegenstander gaat klagen bij de scheidsrechter. Langs de lijn staan ouders. Die bemoeien zich er ook mee. Ze roepen naar de spelers en de scheidsrechter. Wat roepen ze? Wat doet de scheidsrechter? Verzin een einde.

5&6

Een paar kinderen spelen een spel op het schoolplein. Dat gaat een tijdje goed, iedereen speelt volgens de regels. Na een poosje houdt een kind zich niet meer aan de regels. Wat doen de andere kinderen? Verzin een einde en speel dat uit.

Twee teams spelen een hockeywedstrijd. De wedstrijd is afgelopen. De aanvoerder geeft de scheidsrechter een hand. Dan roept de aanvoerder: 'Drie hoeraatjes voor de tegenstander en de scheidsrechters, en voor onszelf' Eén speler wil dit niet, want hij vond de scheidsrechter partijdig. Hij is boos en gooit zijn stick weg. Bedenk samen hoe het stukje verder gaat. Eindig ermee dat het team voor de scheidsrechter roept: 'Hiep hoi hiep hoi hiep hoi!'

Een volleybaltraining. De coach geeft tijdens de training aanwijzingen. Hij doet dat heel positief. Hij zegt bijvoorbeeld: 'Goed zo, Mark, mooie bal.' Verzin nog een aantal van dat soort aanwijzingen. Ze spelen ook een partijtje Na de training in de kleedkamer geven twee spelers de teamgenoot een compliment. Hij heeft wel een fout gemaakt waardoor ze het partijtje verloren, maar ook heel veel goede acties gemaakt.

Een jongetje van 3 jaar staat met zijn Ajax-shirt aan in Utrecht bij een draaiorgel te kijken. Hij wil de man van de draaiorgel centjes geven. De man van de draaiorgel zegt: 'Nee, ik neem niks aan van Ajacieden'. De vader is er ook bij. Bedenk hoe dit verder gaat.

Rekentoets! Een goede rekenaar is snel klaar. Zij/hij verveelt zich en maakt geluidjes en probeert met gebaren en gefluister aandacht van andere kinderen te trekken. Het kind dat ernaast zit vindt rekenen heel moeilijk en wordt afgeleid. Hoe gaat dit verder?

Een kind staat in de rij bij de bakker. Een aantal volwassenen dringt voor. Na drie volwassenen is het kind het zat en zegt er wat van. Hoe gaat dit verder?